

Uzasadnienie

Na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2021 r. poz. 1098, z późn. zm.) zwanej dalej ustawą o ochronie przyrody, dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych, dalej zwany PZO, na okres 10 lat. Zgodnie z art. 27a ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, nadzór nad obszarem Natura 2000 Zamorze Pniewskie PLH300036, zwanym dalej obszarem Natura 2000, sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu.

Obszar Natura 2000 został wyznaczony decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE L 33 z 8.2.2011, str. 146). Wymieniony akt prawa został zastąpiony decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2021/161 z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia czternastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE L 51 z 15.02.2021, str. 330).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu sporządził projekt PZO uwzględniając treść art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie projektu PZO.

Ponieważ w granicach obszaru Natura 2000 nie ma form ochrony przyrody, dla których ustanowiono plan ochrony lub zadania ochronne uwzględniające zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10, nie zachodzą przesłanki do wyłączenia całości lub części obszaru Natura 2000 ze sporządzania planu zadań ochronnych, określone w art. 28 ust. 11 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie przyrody.

Projekt PZO został sporządzony dla części obszaru Natura 2000, gdyż stwierdzono okoliczności, o których mowa w art. 28 ust. 11 pkt 3a ustawy o ochronie przyrody. Projekt PZO nie obejmuje terenu będącego w zarządzie Nadleśnictwa Pniewy, dla którego ustanowiony plan urządzenia lasu (dalej PUL) uwzględnia zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody (decyzja Ministra Środowiska nr DLP-I.6111.54.2017 z 10 sierpnia 2017 r. zatwierdzająca plan urządzenia lasu na lata 2017—2026).

Przebieg granicy obszaru Natura 2000 przedstawiono na załączniku mapowym oraz opisano w oparciu o 306 punktów węzłowych, dla których podano współrzędne geograficzne w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. poz. 1247).

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 (źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, dostęp 6 grudnia 2021 r.) są:

- siedlisko przyrodnicze 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Chara* spp.);
- siedlisko przyrodnicze 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*);
- siedlisko przyrodnicze 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*);
- siedlisko przyrodnicze 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe;
- siedlisko przyrodnicze 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*);
- kumak nizinny *Bombina bombina*;
- haczykowiec błyszczący *Hamatocaulis vernicosus*;

– lipiennik Loesela *Liparis loeseli*.

Projekt PZO przygotowano z uwzględnieniem treści Standardowego Formularza Danych dla przedmiotowego obszaru oraz zakresu zatwierdzonego PUL dla Nadleśnictwa Pniewy. Po analizie ww. dokumentów wywnioskowano, że pracami terenowymi dla obszaru objętego projektem PZO należy objąć siedliska przyrodnicze: 3140 i 3150 oraz gatunki zwierząt: bóbr europejski, wydra.

Podstawą sporządzenia projektu PZO były następujące opracowania:

- *Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Pniewy na okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2026 r.* Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. Oddział w Poznaniu. Poznań.
- Joniak T. 2018. *Ekspertyza przyrodnicza dotycząca siedliska przyrodniczego 3150 w obszarze Natura 2000 Zamorze Pniewskie PLH300036.* GRADIENT Tomasz Joniak, Poznań.
- Mięsikowski M., Mosakowski D. 2018. *Ekspertyza przyrodnicza bobra europejskiego i wydry w obszarze Natura 2000 Zamorze Pniewskie PLH300036.* GOBIO – Usługi Przyrodnicze Michał Mięsikowski, Toruń.

Wyniki zawarte w ww. opracowaniach dostarczyły informacji o siedliskach przyrodniczych i gatunkach. Na ich podstawie, w roku 2019, zmieniono SDF dla obszaru Natura 2000 w zakresie powierzchni siedliska przyrodniczego 3140 oraz usunięcia siedliska przyrodniczego 3150. Wykonana ekspertyza Joniaka (2018) wykazała pierwotny błąd w kwalifikacji siedliska przyrodniczego jakim jest Jezioro Dobrzyczno – stanowi ono siedlisko łąk ramienicowych (kod 3140), a nie zbiorki eutroficznej (kod 3150). Natomiast informacje z opracowania firmy Gobio nie dały podstaw do wnioskowania o nowe przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000.

W jeziorze Dobrzyczno (Lubosz Wielki) od około 2008 roku stwierdzono 8 gatunków ramienic: *Lychnothamnus barbatus*, *Chara rudis*, *Chara filiformis*, *Chara hispida*, *Chara virgata*, *Chara contraria*, *Chara tomentosa* i *Nitellopsis obtusa*. W trakcie monitoringu siedliska w 2018 roku potwierdzono 5 gatunków: *Lychnothamnus barbatus*, *Chara rudis*, *Chara filiformis*, *Chara virgata*, *Chara tomentosa*, *Nitellopsis obtusa*. Powierzchnia łączna siedliska w 2018 roku wynosiła około 4,5 ha. Ramienice (głównie *Lychnothamnus barbatus*) przerastają płytkie strefy graniczące z szuwarem, największe skupienia tworząc wokół półwyspu (S część jeziora). Najcenniejszym gatunkiem jest niewątpliwie *Lychnothamnus barbatus* - poza tym, że jest to gatunek chroniony, jest ramienicą niezwykle rzadko notowaną i ustępującą ze znanych siedlisk na niżu europejskim – który w stosunku do wcześniejszego monitoringu zwiększył areal swojego zbiorowiska w fitotalu w jeziorze Dobrzyczno.

Jezioro od wielu lat znajduje się w złym stanie ekologicznym. W ciągu ostatnich 10 lat nie stwierdzono poprawy jakości wody. Wymagane jest wprowadzanie wielu długoterminowych działań m.in. z zakresu zmiany struktury ichtiofauny jeziora.

W projekcie PZO zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, określono cele działań ochronnych oraz działania ochronne, w tym dotyczące monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000.

Zgodnie z § 3 pkt 2 lit. c rozporządzenia w sprawie projektu PZO przeanalizowano dokumenty planistyczne, w tym studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin: Kwilcz, Pniewy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Stwierdzono konieczność zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwilcz (ostatnia zmiana – uchwała nr XVII/136/2020 Rady Gminy Kwilcz z dnia 27 kwietnia 2020 roku; dalej studium Kwilcz) w związku ze zidentyfikowanymi zagrożeniami

dla utrzymania właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego 3140, odnoszących się do gospodarki wodno-ściekowej i zachowania właściwej strefy buforowej jeziora. W pozostałych opracowaniach planistycznych dla gmin i województwa stwierdzono brak zagrożeń dla utrzymania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000, dlatego w projekcie PZO zawarto wskazania jedynie do studium Kwilcz.

Nie wskazano terminu sporządzenia planu ochrony dla całości lub części obszaru Natura 2000, gdyż nie stwierdzono występowania przesłanek, o których mowa w § 3 pkt 8 rozporządzenia w sprawie projektu PZO.

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji sporządzono projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu w sprawie ustanowienia PZO dla obszaru Natura 2000, zwany dalej projektem zarządzenia.

Zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie projektu PZO, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu 13 marca 2018 r. podał do wiadomości publicznej informację o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektu PZO dla obszaru Natura 2000 poprzez ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim oraz udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, zidentyfikował zainteresowane osoby i podmioty prowadzące działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000. Następnie umożliwił im udział w pracach związanych ze sporządzaniem projektu PZO, podczas tzw. warsztatów lokalnych. Spotkania warsztatowe odbyły się w dwóch terminach, tj.: 27 czerwca i 28 grudnia 2018 r. w Urzędzie Gminy w Pniewach. W warsztatach uczestniczyło łącznie 11 osób, które tworzyły Zespół Lokalnej Współpracy. Na ww. spotkaniach podjęto dyskusję nad proponowanymi zapisami projektu zarządzenia.

Mając na względzie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentu na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.) poprzez:

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu 16.11.2021 r.;
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu w terminie od 16.11.2021 r. do 6.12.2021 r.;
- ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim 16.11.2021 r.

W wyniku procedury z udziałem społeczeństwa wpłynęły następujące uwagi:

L.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
1.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika nr 3 do projektu zarządzenia: <i>„Inne nazwy kodów zagrożeń. Zbyt ogólny opis przy takiej ilości zagrożeń.”</i>	Uwagę uwzględniono. Rozbudowano tabelę w załączniku 3, uszczegółowiono opisy zagrożeń.
2.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika nr 4 do projektu zarządzenia, do zapisu „Poprawa złego (U2*) stanu ochrony siedliska przyrodniczego poprzez ograniczenie nadmiernej eutrofizacji wód i fragmentacji strefy szuwarowej jeziora Dobrzyczo (Lubosz Wielki).” - <i>„To nie jest stan</i>	Uwagi nie uwzględniono. Terminologię zastosowano, zgodnie z § 3 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. 2010 nr 34 poz. 186 z późn. zm.), w którym jest

		ochrony siedliska, tylko stan siedliska”.	<p>mowa m.in.:</p> <p>§ 3. Zakres prac koniecznych do sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:</p> <p>5) ustalenie celów działań ochronnych do osiągnięcia w okresie, na jaki jest sporządzany plan zadań ochronnych, umożliwiające monitoring i weryfikację ich osiągnięcia, z uwzględnieniem:</p> <p>a) konieczności utrzymania właściwego stanu ochrony, likwidacji, ograniczenia istniejących lub potencjalnych zagrożeń dla przedmiotu ochrony lub zapobieżenia im — jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako właściwy,</p> <p>b) potrzeby osiągnięcia właściwego stanu ochrony, konieczności likwidacji, ograniczenia istniejących lub potencjalnych zagrożeń odpowiedzialnych za niewłaściwy stan ochrony przedmiotu ochrony lub zapobieżenia im — jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowolający lub zły,</p> <p>c) konieczności uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i konieczności likwidacji, ograniczenia zagrożeń dla przedmiotu ochrony lub zapobieżenia im — jeżeli stan ochrony przedmiotu ochrony nie jest możliwy do oceny;</p>
3.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika nr 4 do projektu zarządzenia, do zapisów dotyczących celów działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 dotyczących siedliska 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (Chara spp.): „Brak informacji o powierzchni siedliska”.	Uwagę uwzględniono. W tabeli podano informację o powierzchni siedliska.
4.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika nr 4 do projektu zarządzenia, do zapisów dotyczących celów działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 dotyczących siedliska 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (Chara spp.): „Brak wskaźników kardynalnych: 1. Struktura roślinności ramieniowej 2. Gatunki charakterystyczne 3. Gatunki wskazujące na degradację siedliska w tym	Uwagę uwzględniono. Określono cele działań ochronnych precyzując parametry i wskaźniki dla stanu ochrony siedliska 3140.

		<p><i>obce gatunki inwazyjne</i></p> <p>4. <i>Maksymalna głębokość występowania łąk ramienicowych</i></p> <p>5. <i>Zasięg strefy świetlnej w jeziorze</i></p> <p><i>oraz ich ocen obecnych i założonych (FV, U1 i U2)."</i></p>	
5.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	<p>Uwaga do załącznika nr 4 do projektu zarządzenia, do zapisów dotyczących celów działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 dotyczących siedliska 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Chara spp.</i>), do zapisów: Monitorowanie stanu ochrony siedliska przyrodniczego. Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie struktury ichtiofauny jeziora Dobrzyczno.</p> <p><i>„To są działania ochronne, a nie cele.”</i></p>	<p>Uwagę uwzględniono częściowo. Usunięto zapis „Monitorowanie stanu ochrony siedliska przyrodniczego.” Natomiast zapis: „Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie struktury ichtiofauny jeziora Dobrzyczno.” pozostawiono, gdyż: zgodnie z § 3 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. 2010 nr 34 poz. 186 z późn. zm.):</p> <p>§ 3. Zakres prac koniecznych do sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:</p> <p>5) ustalenie celów działań ochronnych do osiągnięcia w okresie, na jaki jest sporządzany plan zadań ochronnych, umożliwiające monitoring i weryfikację ich osiągnięcia,</p> <p>z uwzględnieniem:</p> <p>a) konieczności utrzymania właściwego stanu ochrony, likwidacji, ograniczenia istniejących lub potencjalnych zagrożeń dla przedmiotu ochrony lub zapobieżenia im — jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako właściwy,</p> <p>b) potrzeby osiągnięcia właściwego stanu ochrony, konieczności likwidacji, ograniczenia istniejących lub potencjalnych zagrożeń odpowiedzialnych za niewłaściwy stan ochrony przedmiotu ochrony lub zapobieżenia im — jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowalający lub zły,</p> <p>c) konieczności uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i konieczności likwidacji, ograniczenia zagrożeń dla przedmiotu ochrony lub zapobieżenia im — jeżeli stan ochrony przedmiotu ochrony nie jest możliwy do oceny;</p>
6.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	<p>Uwaga do załącznika nr 4 do projektu zarządzenia. Stwierdzono błędny zapis przedmiotu ochrony, wg. SDF – jest 6410</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>

		Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion), powinno być: 6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (Arrhenatherion).	
7.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do treści uzasadnienia do zarządzenia: konieczność aktualizacji danych dotyczących przedmiotów ochrony obszaru, zgodnie z SDF.	Uwagę uwzględniono. Dane zaktualizowano.

Projekt zarządzenia został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Poznaniu uchwałą nr 3/2021 z dnia 7 grudnia 2021 r.

W opinii do projektu zarządzenia, opiniujący dokument dr Paweł M. Owiśniany poruszył następujące kwestie:

1. *„Cele działań ochronnych siedliska 3140 sformułowano prawidłowo. W uzasadnieniu rozporządzenia winna znaleźć się podstawowa informacja o obecnym stanie siedliska, co dałoby podstawy do zrozumienia celów ochrony.”*

Uwagę uwzględniono. W uzasadnieniu do zarządzenia dodano stosowny zapis tj.:
„W jeziorze Dobrzyczno (Lubosz Wielki) od około 2008 roku stwierdzono 8 gatunków ramienic: Lychnothamnus barbatus, Chara rudis, Chara filiformis, Chara hispida, Chara virgata, Chara contraria, Chara tomentosa i Nitellopsis obtusa. W trakcie monitoringu siedliska w 2018 roku potwierdzono 5 gatunków: Lychnothamnus barbatus, Chara rudis, Chara filiformis, Chara virgata, Chara tomentosa, Nitellopsis obtusa. Powierzchnia łączna siedliska w 2018 roku wynosiła około 4,5 ha. Ramienice (głównie Lychnothamnus barbatus) przerastają płytkie strefy graniczące z szuwarem, największe skupienia tworząc wokół półwyspu (S część jeziora). Najcenniejszym gatunkiem jest niewątpliwie Lychnothamnus barbatus - poza tym, że jest to gatunek chroniony, jest ramienicą niezwykle rzadko notowaną i ustępującą ze znanych siedlisk na niżu europejskim – który w stosunku do wcześniejszego monitoringu zwiększył areał swojego zbiorowiska w fitoralu w jeziorze Dobrzyczno.”

2. *„Określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania proponuję doprecyzować.”*

Uwagę uwzględniono. Zapisy doprecyzowano.

3. *„W zakresie działań dotyczących ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt oraz ich siedlisk, proponuje się korektę zapisu o stopniowej zmianie struktury ichtiofauny – w postaci:*

a) zwiększenie zarybienia gatunkami: szczupak, sandacz, węgorz – poziom koniecznego zarybienia zostanie określony po uzupełnieniu wiedzy o ichtiofaunie jeziora;

b) brak zarybienia karpem i obcymi gatunkami ryb;

c) konieczne odłowory gatunków ryb, zwłaszcza planktonożernych i roślinożernych (w tym gatunków obcych, jak amur biały, tołpyga pstra, tołpyga biała) – poziom koniecznego zarybienia zostanie określony po uzupełnieniu wiedzy o ichtiofaunie jeziora.”

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono korektę zapisów.

4. *„W zakresie działań dotyczących monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych, proponuje się korektę zapisu o monitoringu trofii jeziora - przez dodanie uszczegółowienia o jego czasie realizacji („w terminach oceny stanu siedliska”), a w jego zakresie dodatkowo*

uwzględnić pomiar widzialności krążka Secchiego (jeden z ogólnie przyjętych parametrów oceny trofii jezior). Natomiast monitoring ciągłości strefy buforowej jeziora obejmującej szuwar i zarośla w zakresie występowania pomostów, zabudowy brzegów, wycinania szuwaru i krzewów – winien uwzględniać również problematykę istniejących pomostów.”

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono korektę zapisów.

Dodano działanie ochronne nr 6 tj.: Uzupelnienie stanu wiedzy o legalności istniejących pomostów, w ciągu pierwszych trzech lat obowiązywania planu.

5. *„Dobrzyczno jest nazwą własną, rzeczownikową jeziora. Tym samym w środku zdania piszemy: jeziora Dobrzyczno.”*

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono korektę zapisów.

Projekt zarządzenia został uzgodniony z Wojewodą Wielkopolskim pismem nr NP-IV.0521.1.2021.5 z dnia 17 stycznia 2022 r.

z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Poznaniu
Jacek Przygocki
Regionalny Obserwator Przyrody